

Procés participatiu Montsant t'escolta

Informe de resultats de la sessió

Sessió núm. 9 - La Vilella Alta

La Vilella Alta, 09 de novembre de 2023

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

Empreses dinamitzadores i que redacten l'informe

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Núria Luque, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1. Introducció	3
1.1 Antecedents i context	3
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos de debat en les sessions	4
1.4 Sessions participatives en el territori	5
1.5 Canal Participa	5
2. Assistència i participació	6
2.1 Perfil de les participants	6
2.2 Llistat d'entitats participants	7
2.3 Qüestionari de satisfacció	7
3. Recull d'aportacions	8
3.1 Dinàmica inicial	9
3.2 Dinàmica de participació	9
3.3 Resum del poble	15

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions locals extretes de la ronda de visites als 9 municipis del Parc Natural de Montsant per escoltar les veus dels veïns i les veïnes, amb l'objectiu de treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montsant actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Després de 20 anys d'existència, el Parc Natural inicia un procés participatiu amb els pobles del seu entorn, amb la voluntat d'escoltar la veu de veïns i veïnes, entitats i empreses locals, per recollir propostes de millora entorn a àmbits tan diversos com l'ús públic, el patrimoni natural i cultural o les implicacions de viure i treballar a aquest territori. Alhora, vol potenciar la participació de la gent del territori i augmentar el vincle entre l'espai natural protegit i l'equip gestor del parc.

Des de la seva creació s'han fet diverses accions per implicar als habitants i fer-los partícips de la gestió del territori de la serra de Montsant. Els precedents principals que han inclòs processos de participació en aquest sentit han estat:

- Agenda 21 (2007-08)
- Aproximació a les percepcions socials del Parc Natural de Montsant (2009)
- Carta Europea de Turisme Sostenible (certificació 2016 i renovació 2021)
- Declaració de Zona de Protecció Lumínica i Acústica del Parc Natural de Montsant: Àrea d'influència 2018 i Pla d'accions ZEPQA (2023)

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquest procés de participació ciutadana són:

- Analitzar la percepció que després de vint anys tenen els diferents actors socials vinculats amb el parc.
- Detectar problemàtiques o temes que requereixin concens i treballar en propostes de millora de relació.
- Analitzar els canals de comunicació entre el parc i els habitants del territori per saber si són eficaços i òptims i recollir propostes de millora.
- Analitzar com es poden enfortir dinàmiques que millorin el vincle entre el parc i el territori i fer propostes.

1.3 Eixos de debat en les sessions

El procés de debat s'ha estructurat en 4 eixos de debat:

Ús públic:

L'ús públic és el conjunt d'activitats, serveis i equipaments que ha de facilitar l'administració de l'espai protegit per tal d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada, segura i que garanteixi la conservació i la difusió d'aquests valors a través de la informació, l'educació i la interpretació ambiental.

Concretament, s'ha parlat d'equipaments i punts d'informació, àrees de lleure, pistes i senyalització, àrees d'interès dels pobles, regulació de les activitats del parc i normativa, infraestructures, turisme sostenible, etc.

Viure i treballar al Parc:

En aquest àmbit, s'hi engloben totes aquelles activitats econòmiques i educatives que es realitzen dins l'àrea de l'espai protegit, i que necessàriament han de coordinar-se (per exemple mitjançant tràmits administratius) amb l'òrgan gestor del parc per tal que existeixi una convivència amb la diversitat d'usos de l'espai protegit.

Concretament, s'ha parlat d'agricultura, ramaderia, biodiversitat cultivada, caça, serveis i tràmits, usos i activitats tradicionals, educació i centres educatius, aprofitament silvícola, etc.

Patrimoni natural i cultural:

La serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Entre els objectius del Parc hi ha la conservació de la seva biodiversitat, i posar en valor el patrimoni natural i el patrimoni cultural material i immaterial de la serra.

Concretament, s'ha parlat de paisatge, fauna, flora, geologia, arquitectura popular, espiritualitat, etc.

Comunicació:

La comunicació i la proximitat del parc amb els veïns i veïnes es imprescindible, ja que habiten i fan ús dels espais naturals protegits. Per tal d'evitar el desconeixement, cal que el Parc faci divulgació de la gestió i els temes que s'estan treballant, així que s'ha de trobar el canal adequat de comunicació amb la població local.

Concretament, s'ha parlat de canals de comunicació, l'agenda, el butlletí del parc i sobre quina informació és d'interès general i necessari que intensificar.

1.4 Sessions participatives en el territori

El procés participatiu, a nivell presencial, s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural.

Les sessions s'han dut a terme durant 3 setmanes, els dimarts, dimecres i dijous de 18 a 20 h.

El calendari ha estat el següent:

- Dimarts 17 d'octubre a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dimecres 18 d'octubre a La Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 19 d'octubre a Margalef, a la Sala Polivalent.
- Dimarts 24 d'octubre a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.
- Dimecres 25 d'octubre a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 26 d'octubre a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimarts 07 de novembre a La Figuera, a la sala Euterpe.
- Dimecres 08 de novembre a La Vilella Baixa, al Local social de la Vilella Baixa.
- Dijous 09 de novembre a La Vilella Alta, al Casal.

1.5 Canal Participa

Alhora, durant tot el procés participatiu també ha estat obert el [Canal Participa](#), el canal de participació virtual de la Generalitat de Catalunya, que inclou tota la informació i documentació del procés, així com un espai de participació en línia on poder fer aportacions i rebre i donar suport a iniciatives presentades.

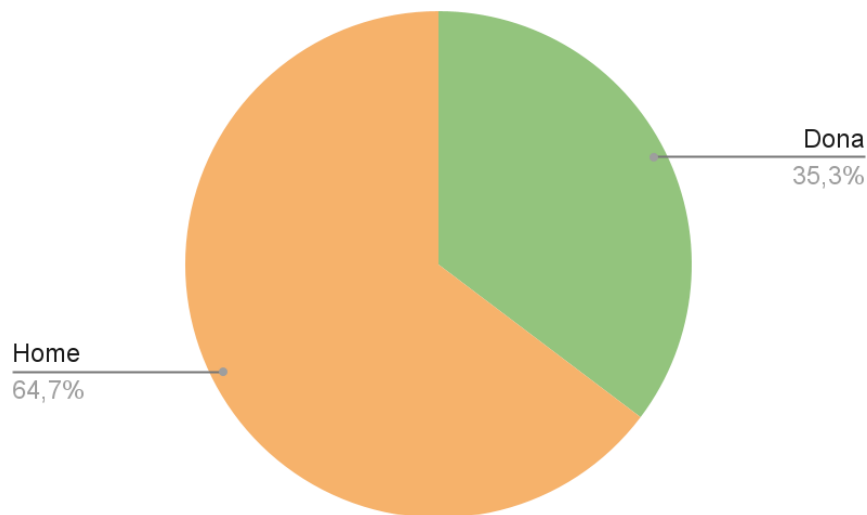
2. Assistència i participació

La sessió va comptar amb la participació de 16 persones, que no representen cap organisme, entitat o empresa diferents.

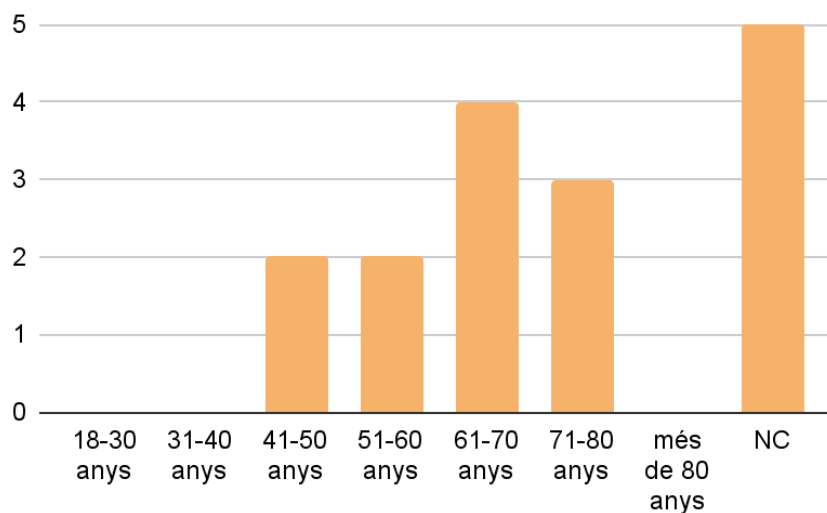
2.1 Perfil de les participants

A partir de les dades obtingudes del qüestionari d'avaluació que es va facilitar al final de la sessió, es mostren algunes de les dades de perfil de les participants.

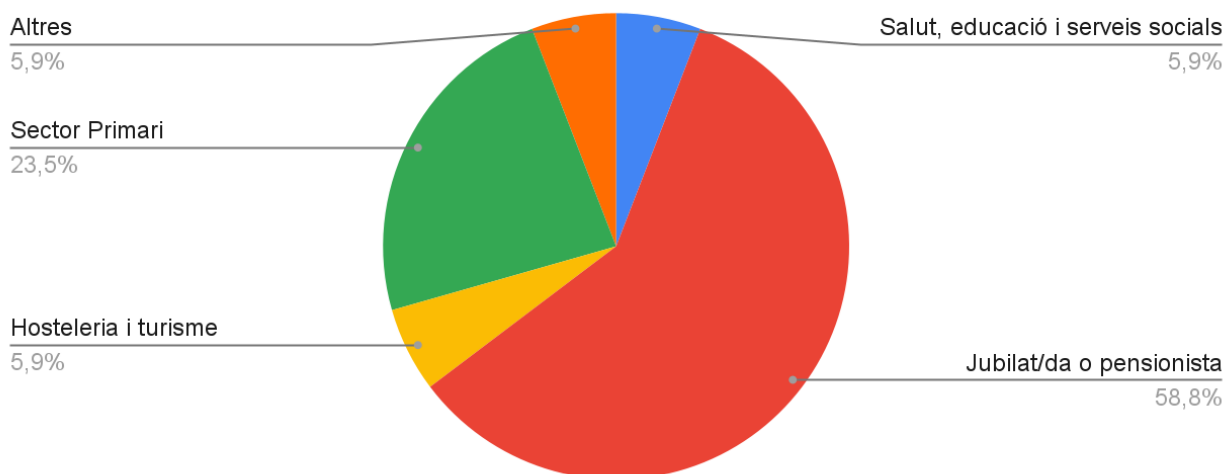
Participants per sexe:

Participants per edat:

Sector d'activitat professional de les participants:

2.2 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Particulars	16
TOTAL	16

2.3 Qüestionari de satisfacció

Al finalitzar les diverses sessions de participació s'ha utilitzat un qüestionari de valoració d'aquesta, per poder recollir dades de les participants i, alhora, poder recollir l'opinió respecte al desenvolupament de la sessió.

Els resultats de totes aquestes enquestes es mostraran a l'informe final del procés de participació, a l'entendre-se totes les sessions com un mateix conjunt de dinàmiques participatives.

3. Recull d'aportacions

Les sessions de participació han començat amb la presentació de la jornada a càrrec de l'equip de dinamització, així com amb l'explicació dels objectius del procés a càrrec de la direcció del Parc Natural de Montsant.

Durant la sessió les persones participants han deliberat en gran i petit grup, conduïts per tres dinamitzadors professionals, seguint un conjunt de dinàmiques participatives prèviament dissenyades.

La sessió s'ha dividit, principalment, dos en espais participatius: al primer, els assistents organitzats en petits grups han anat passant per diversos espais on s'abordaven els diversos àmbits de l'Ús públic, les implicacions de Viure i treballar al Parc Natural i elements relatius al Patrimoni natural i cultural. Totes les persones participants han participat en cadascun dels espais, aportant aspectes positius, aspectes negatius i també propostes de millora sobre aquests.

El segon moment participatiu ha estat una dinàmica, en gran grup, per conèixer les formes de comunicació del Parc Natural amb els veïns i veïnes del territori, alhora que per poder proposar noves formes d'establir contacte.

Cal destacar que prèviament a tot això, a mesura que les persones participants arriben a la sessió, se'ls hi demana reflexionar respecte què és el Parc Natural de Montsant per elles; tot i que és una dinàmica que tan sols pretén establir un primer contacte amb el que es treballarà més endavant, les respostes també es recullen en aquest informe.

3.1 Dinàmica inicial

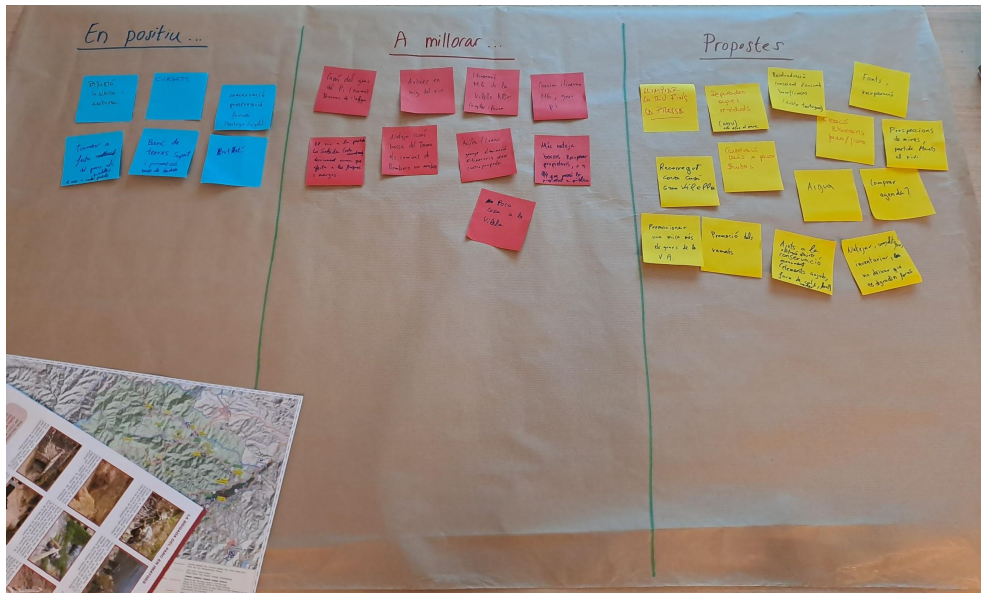
Què és per tu el Parc Natural de Montsant?	
Patrimoni	Unes pedres molt ben posades
Natura	Salvatge
Molt bonic per anar a fer excursions	Res
Oportunitat	

3.2 Dinàmica de participació

Ús públic
Elements positius
<ol style="list-style-type: none">1. Agenda escolar per joves i infants.2. Bona informació. Arriba a la població.3. Bona convivència entre turistes i pagesos, ja que hi ha poc turisme.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none">1. Els caps de setmana no arriba la informació sobre les batudes.2. Hi ha una mala gestió del riu perquè no s'ha netejat (riuet d'Escaladei).3. Hi ha molta diferència entre la conservació del territori de la zona nord i la zona del sud del Parc Natural (zona sud oblidada).4. A principis de la creació del Parc Natural es va invertir molt però després no s'han pogut mantenir les infraestructures, el camins, la senyalització, etc.5. El riu està abandonat.6. Falta vigilància dels agents rurals a tot el parc.7. A l'època de la verema (agost, setembre) els cellers amb vinya posen un sistema de sons d'explosions que molesta a veïns i a la fauna. Hauria d'estar prohibit.8. El grau del pi està totalment abandonat, brut i d'impossible accés.9. Sentiment d'abandonament del Parc Natural cap al poble i la zona.
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none">1. Que la brigada netegi els arbres del mig del riu.2. Incentivar la pastura en extensiu per la neteja de boscos.3. Tasques de manteniment al Camí del Tormo.

Patrimoni natural i cultural
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Banc de terres, era un suport i promoció, una base de dades que podia donar suport. 2. Els cursets que es donen des del parc. 3. Difusió història i natura. 4. Tornar a fer la festa del parc als pobles (cada any es feia a un poble diferent). 5. El butlletí. 6. Conservació i preservació de la fauna (per exemple de la tortuga i l'àguila).
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. El camí del grau del Pi (al barranc de la font de l'Agila, i al Tormo). 2. El riu a la partida La Solsida (sota carretera), s'ha fet un desviament erroni que afecta a les finques i marges veïnes. 3. Neteja del camí a la bassa del Tormo, els camions de bombers no hi arriben. 4. Hi ha arbres en mig del riu, ant en zona urbana com fora el poble. 5. L'itinerari M6 de la Vilella Alta, que no s'hi pot accedir per les àguiles i la fauna autòctona. 6. Per la conservació de l'àguila i el cranc, hi ha un greuge ja que s'han eliminat els itineraris i no s'ha fet contraproposta. 7. S'ha fet poca cosa a la vilella Alta. 8. Canviar l'itinerari M6, per a que passi pel grau del pi. 9. Més neteja de boscos. Recuperar els propietaris o que s'estableixi un pla a llarg termini per que passi de propietat privada a pública els terrenys que no es gestionin.
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none"> 1. Netejar el riu fins la presa. 2. La depuradora d'aigües residuals, que es troba dins del parc, s'hauria de canviar d'ubicació i ficar-la nova. 3. Reintroducció conscient d'animals beneficiosos. Es genera el dubte de la tortuga mediterrània, que s'ha reintroduït i no es té clar si tindrà un impacte positiu. 4. Recuperació de les fonts del terme. 5. Prospeccions de mines, a la partida de Maiets al riu. 6. Creació d'itineraris de fauna i flora. 7. Recorregut a la cova camí Grau de la Vilella. 8. Conservació de camins per passar els bombers. 9. Prioritzar el tema de l'aigua. 10. Que existeixi la possibilitat de comprar l'agenda del parc. 11. Promocionar una mica més els graus de la Vilella Alta.

12. Promoció dels ramats.
13. Ajuts o difusió d'ajuts a la conservació com a monuments d'elements com l'anjub, els forns de calç, els forns de totxos o les fonts.
14. Netejar, senyalitzar i inventariar les fonts de la Vilella Alta, així com no deixar que es degradin més.

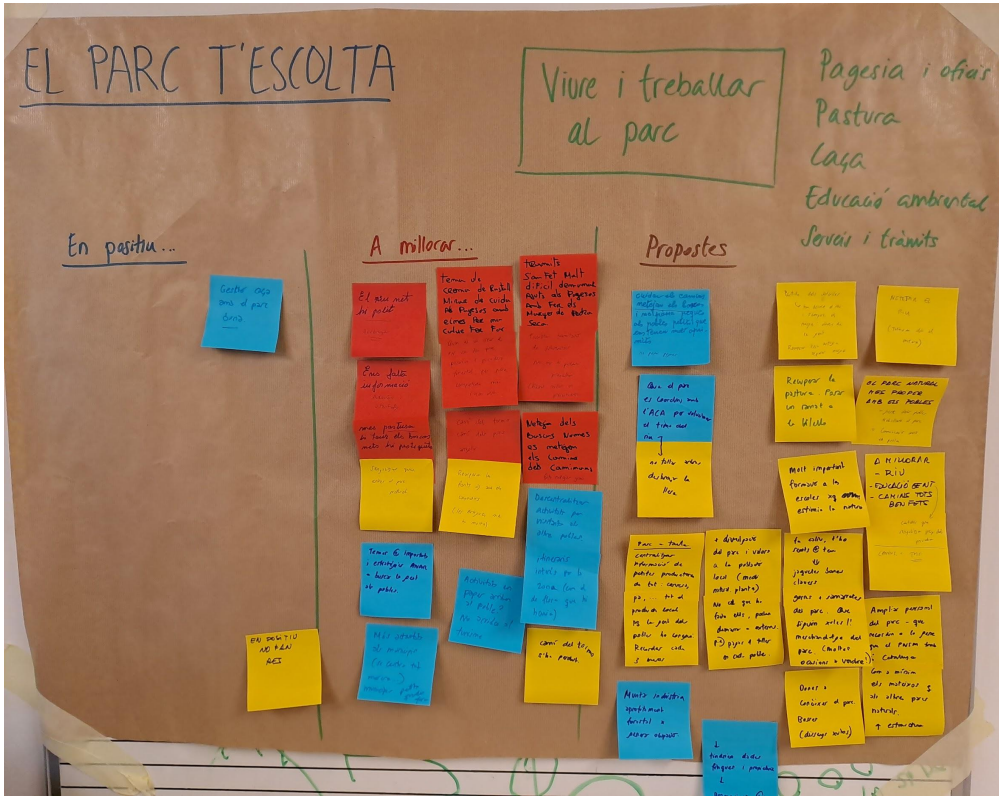
Viure i treballar al parc
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bona gestió de la caça. 2. En positiu no fan res.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ampliar el personal que treballa al parc. Recordar a la Generalitat que el PNSM també és Catalunya. Que posin com a mínim la mateixa gent que als altres parcs naturals en proporció. Necessitem que el parc tingui més estructura. 2. Senyalitzar quan entres al parc natural 3. Netejar el riu. 4. Que el parc es coordini amb l'ACA per solucionar el tema del riu. No tallar els arbres, però cal desbroçar dins la llera. 5. Millorar el riu. 6. Cal netejar el riu. Desbroçar-lo. 7. Partida dels Solcides. Van desviar el riu i s'emporta els marges i els olivers de la gent. Cal recuperar la llera antiga del riu i reparar el marge.

8. Netejar els camins.
9. Cuidar els camins i netejar els boscos.
10. Netejar els boscos, només es netegen els camins dels caminants. Falta netejar els grans que son accessos a finques i demés.
11. El camí del Tormo s'ha perdut.
12. Arreglar el camí del Tormo i el camí dels Pics.
13. Recuperar les fonts amb els caçadors. D'antigues n'hi ha moltes.
14. Educar la gent perquè respecti la propietat privada. Posar cartells que ho indiquin i expliquin que el parc, la majoria, son propietats privades.
15. Fer formació a les escoles perquè estimin la natura.
16. No posar pegues als pobles petits per fer coses, que ens tenen molt oprimits.
17. Descentralitzar les activitats als visitants als altres pobles. Crear itineraris d'interès per la zona, com el de flora que hi havia.
18. Fer més activitats als altres municipis, està tot centralitzat a la Morera i els municipis petits queden fora.
19. Els programes d'activitats en paper no arriben al poble ni als turistes.
20. Ens manca informació sobre les activitats i les actuacions del parc.
21. Els tràmits s'han fet molt difícils. Cal facilitar la tramitació de subvencions als pagesos. No ens hi podem presentar, abans era més fàcil i ens hi presentàvem.

Propostes de millora

1. Recuperar la pastura. Posar un ramat a la Vilella Alta.
2. Més pastura, tenir els boscos nets i protegits.
3. Cal més divulgació del parc i dels seus valors a la població local (medi natural, plantes..). No cal que ho faci el parc, es pot encarregar a externs.
4. Recuperar el Montsant a Taula: centralitzar la informació de petites productores i elaboradores, però de tots els productes, com cervesa, pa.. Tot el producte local perquè la gent dels pobles el conegui. Fer una campanya amb això i per exemple recordar cada 3 mesos.
5. Machacar el tema del banc de terres. Si el Consell no ho pot fer, que ho lideri el parc. Tindrien, a més, dades de les finques i els propietaris. Cal promocionar el banc de terres anant per tots els pobles fent una xerrada. Fer una aposta ferma per això.
6. Muntar una indústria d'aprofitament forestal per a generar ocupació. El parc no pot amb tot i se'n pot treure un rendiment.
7. Recuperar els marges de pedra seca.
8. Facilitar a la pagesia la gestió de matèria i rostoll per a que no hagin de cremar. Es va dir que es posaria una picadora forestal des del parc i no l'hem vista. Caldria una compartida per poble.
9. Per a temes importants i estratègics anar a buscar la gent al pobles.

10. Que el parc natural sigui més proper a les persones dels pobles. Per exemple, tenir més gent treballant al parc i millorar la comunicació amb els pobles.
11. Fer marxandatge del parc. Per exemple clauers, dessuadores, jaquetes bones per anar a caminar, gorres i samarretes, bosses de tela per anar a comprar... Però que tinguin un disseny xulo! Fa caliu i t'ho sents més teu. Hi ha moltes ocasions al llarg de l'any per vendre. Dones a conèixer el parc arreu.

Comunicació
Formes de comunicació actuals
<ol style="list-style-type: none"> 1. Correu electrònic. És un canal que funciona, i si et vols enterar del que fan ja va bé. 2. Telèfon. 3. Revista. 4. Cartelleria.
Noves formes de comunicació i altres propostes
<ol style="list-style-type: none"> 1. Que l'agenda pugui estar a la venda, per exemple per famílies o altres joves que no van a l'escola dins del parc.

2. Tornar a donar còpies en paper, per exemple, donar varies còpies a l'ajuntament, i que siguin punts on la gent en pugui recollir. Per exemple les cases rurals o negocis, que els interessin les publicacions en paper més que en digital.
3. Existència de punts d'informació mòbil QR a cada poble.

3.3 Resum del poble

La darrera trobada del procés participatiu "El Parc t'escolta" es va dur a terme a la Vilella Alta, realitzada el dijous 9 de novembre al casal del poble, on van assistir 16 persones del municipi.

Pel que fa a l'ús públic i social del parc natural, els veïns i veïnes de la Vilella Alta pensen que la majoria dels camins que formen part del Parc els hi falta un manteniment freqüent, destacant el riu d'Escaladei, pendent de netejar. Les opinions giren al voltant d'aquest aspecte i de sentir que a la zona nord es fan més actuacions i activitats que a la sud. Proposen més intervencions per part de la brigada per arreglar camins i senyalitzacions.

En relació amb viure i treballar al parc, la gestió i neteja del riu és el tema central, així com els camins, fonts i la gestió forestal. Pel que fa a activitats es reclama que hi hagi pastura, més facilitat en les tramitacions i facilitar recursos a la pagesia, com posar una picadora compartida. També s'ha recomanat recuperar el Montsant a Taula i el Banc de Terres com a eixos

estratègics, així com impulsar la creació d'una empresa de gestió forestal que generés ocupació i tregui feina al parc.

Es posa en relleu que manca personal al parc i es reivindica que hi hagi almenys una estructura similar a la dels altres parcs naturals de Catalunya. Hi ha un cert sentiment de poble allunyat i abandonat pel parc, i es reclama més atenció, informació, proximitat i descentralitzar les activitats que organitza el parc. Es fan algunes propostes en aquest sentit, com tenir marxandatge del parc per generar més sentiment de pertinença.

Respecte de l'àmbit de patrimoni natural i cultural, els veïns i veïnes de la Vilella Alta consideraven que tenen molt patrimoni que no s'estava cuidant i s'està degradant (una part d'aquest dins del parc). També troben a faltar més actuacions de la brigada per la neteja i ús dels itineraris, que s'han tancat per la conservació d'hàbitats d'animals com l'àguila o el cranc, i s'ha generat un greuge, ja que no s'han creat nous itineraris. Alhora, també tenen preocupació per la gestió del riu, pel fet que està molt brut i costa que hi baixi aigua. Tot i que les competències no siguin exclusives del parc, consideren que haurien de tenir més en compte el tema dels recursos hídrics i la seva gestió.

Sobre la comunicació, en general es considera que si les persones tenen interès en els temes que treballa el parc és fàcil arribar-hi i estar informat. Han comentat que troben a faltar el paper, i la proposta interessant de posar a la venda les agendes del parc, que són interessants també per a adults i per regalar a altres joves o infants que no viuen a la zona.